

Novinky v páté verzi WHO klasifikace nádorů trávicího systému – 1. Gastrointestinální trakt

Ondřej Daum^{1,2}, Magdaléna Daumová^{1,2}, Marián Švajdler^{1,2}

¹Šiklův ústav patologie LF UK a FN Plzeň

²Bioptická laboratoř s.r.o., Plzeň

SOUHRN

Nové vydání WHO klasifikace nádorů trávicího systému z roku 2019 přináší některé novinky týkající se molekulárně genetického podkladu vybraných nádorových onemocnění a jejich etiopatogeneze, ucelenější pohled na neepitelové nádory gastrointestinálního traktu a rozšíření spektra genetických nádorových syndromů. Nově popisuje gastroblastom a „syndrom žaludečního adenokarcinomu a proximální polypózy žaludku“ včetně molekulárních alterací asociovaných s těmito jednotkami. Na druhou stranu jsou některá témata, jako třeba grading serrated (pilovitých) lézí nebo onkologické kódování adenomů a dysplázií, zpracována diskutabilně až kontroverzně. Za vyložení nešťastný lze považovat rozpor v definici pTis kolorektálního karcinomu podle WHO a podle 8. vydání TNM klasifikace AJCC/UICC, zejména v podmínkách ČR, kde se součástí povinného hlášení novotvarů do Národního onkologického registru stane i hlášení adenomů tlustého střeva.

Klíčová slova: gastrointestinální trakt – trávicí systém – nádory – WHO klasifikace

Comments on the 5th edition of WHO classification of digestive system tumors – Part 1. Gastrointestinal tract

SUMMARY

The new 2019 WHO classification of digestive system tumors reflects some important advancements in our understanding of etiopathogenesis and molecular background of selected neoplastic diseases of the gastrointestinal tract, offers more integrated review of non-epithelial neoplasms and updates the spectrum of genetic tumor syndromes of the digestive system. Recently recognized conditions, such as gastroblastoma and “gastric adenocarcinoma and proximal polyposis of the stomach” are described, including molecular alterations associated with these entities. On the other hand, the new interpretation of some topics, mainly grading of serrated lesions or ICD-O coding of adenomas and dysplasia, is rather controversial. Last but not least, the definition of pTis in the large intestine according to WHO conflicts its definition according to AJCC/UICC TNM classification, 8th edition, issued in 2017.

Keywords: gastrointestinal tract – digestive system – tumors – WHO classification

Cesk Patol 2020; 56(4): 194–206

V roce 2019 vyšlo nové (5.) vydání WHO klasifikace nádorů trávicího systému. Vzhledem k tomu, že předchozí edice vyšla již v roce 2010 a že vydání nové se oproti původnímu plánu opozdilo přibližně o dva roky, byla finální verze nových (dosud pečlivě utajovaných) mezinárodních standardů očekávána se značným napětím. Nicméně dnes již můžeme říci, že očekávání naplněna nebyla. Pravda, na první pohled nová „modrá kniha“ vypadá slibně – je téměř dvakrát tlustší než předěšlá a obsahuje poměrně mnoho nových molekulárně biologických poznatků – ale některé klíčové otázky neřeší, případně je řeší poněkud diskutabilně (1).

Nejvýraznější formální změnou v nové WHO klasifikaci je omezení anatomicky specifických kapitol na epitelové nádory (včetně neuroendokrinních), zatímco nádory ostatní (hematolymfoidní, mezenchymové a „jiné“) jsou pojednány ve vlastních samostatných kapitolách, podobně jako genetické nádorové syndromy s projevy v GIT.

Pokud jde o nedostatky publikace, již zde lze zmínit úvodní kapitolu, v níž je konkrétně řečeno, že byla standardizována ter-

minologie prekurzorových lézí (ve skutečnosti se jedná o léze premaligní) invazivního karcinomu, a to tak že termín „dysplázie“ je preferován v (tubulárním) gastrointestinálním traktu, zatímco termín „intraepiteliální neoplázie“ v pankreatobiliárním systému. Bohužel tomu tak v následujících, etážově-specifických, kapitolách není. Například v jícnu je pro dlaždicobuněčné léze preferován termín „intraepiteliální neoplázie“, podobně jako je tomu v kolorektu pro „glandulární intraepiteliální neoplázie asociované s IBD“. Naštěstí autoři na uvedené standardizaci netrvají a uvádějí, že akceptovatelné jsou obě terminologické formy. Vyložení frustrující je také nedostatečná koordinace přístupu autorských kolektivů jednotlivých etážově specifických kapitol, což vedlo například k tomu, že „medulární karcinom“ se v (téměř) každé části trávicího traktu jmenuje jinak.

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

AFP: alfa-fetoprotein

AJCC: American Joint Committee on Cancer

ASIN: anální skvamózní intraepiteliální neoplázie

CCS: světlobuněčný sarkom (clear cell sarcoma)

CMMRD: syndrom konstitučního deficitu mismatch repair systému (constitutional mismatch repair deficiency)

CRC: kolorektální karcinom (colorectal cancer)

CTNNB1: gen kódující beta catenin

DALM: dysplasia-associated lesion or mass

EBER: Epstein-Barr virus-encoded small RNAs

EBV: virus Epstein a Barrové (Epstein-Barr virus)

✉ Adresa pro korespondenci:

Prof. MUDr. Ondřej Daum, Ph.D.

Šiklův ústav patologie LF UK a FN Plzeň

Edvarda Beneše 1128/13, 305 99 Plzeň

tel.: 377 402 523

e-mail: DAUM@fnplzen.cz